

כ"ט באב, התש"פ
19 באוגוסט, 2020
מספר תלונה: 207/20

לכבוד
פרופ' אלישע האס, באמצעות הדוא"ל: Elisha.Haas@biu.ac.il

שלום רב,

הנדון: תלונתך מיום 11.5.2020

עיקרי התלונה

1. בתלונה שבנדון, אשר הוגשה בשם יו"ר "חוג הפרופסורים לחוסן מדיני וכלכלי", טענת, כי בעקבות האירועים האחרונים בצמרת מערך הפרקליטות והיועץ המשפטי לממשלה, התבקשת על ידי יושבי ראש מספר ארגונים חוץ פרלמנטריים (חוג הפרופסורים לחוסן מדיני וכלכלי; תנועת אם תרצו; פורום קפה שפירא; האגודה לזכות הציבור לדעת; ישראל 2030; פורום אמהות למען לוחמים, להלן: "המתלוננים") להעביר לנציבות את מכתבם, הממוען למבקר המדינה (להלן: "התלונה").
2. הוספת, כי לעמדת המתלוננים, נחוצה בדיקה מיידית של התנהלות הפרקליטות והיועמ"ש, לאור האירועים והפרסומים האחרונים, אשר ערערו לחלוטין את האמון של חלק גדול מאוד מהציבור במערכות חיוניות אלו.
3. בתלונתם ציינו המתלוננים, כי בידיו של היועמ"ש, המשמש כפרקליטה של הממשלה והיועץ שלה לענייני משפט וגם עומד בראש התביעה, מוקנות סמכויות רבות. עובדה זו, כך נטען, הופכת את ההפרדה בין היועמ"ש לבין פרקליט המדינה להפרדה קריטית, וכי לא בכדי אין נותנים בידי היועץ את הסמכות למנות את פרקליט המדינה.
4. לטענת המתלוננים, לאחר תום כהונתו של פרקליט המדינה, עו"ד שי ניצן (להלן: "עו"ד ניצן"), ניסה היועמ"ש, ד"ר אביחי מנדלבלית (להלן: "ד"ר מנדלבלית"), להכתיב לשר המשפטים דאז, עו"ד אמיר אוחנה (להלן: "השר אוחנה"), בלי שום בסיס בחוק, מועמד משלו לתפקיד ממלא המקום. יתרה מזאת, ד"ר מנדלבלית ביקש

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

להטיל וטו על מועמדו של השר בשם "מניעה משפטית", שאיננה קיימת בחוק. עוד הוסיפו המתלוננים, כי החוק אינו מחייב את שר המשפטים אפילו בהתייעצות עם היועמ"ש לגבי בחירת ממלא המקום, והשר אוחנה אכן עמד על שלו, ומינה בסופו של דבר את עו"ד דן אלדד (להלן: "עו"ד אלדד").

5. לדברי המתלוננים, ד"ר מנדלבליט ובכירי הפרקליטות עשו כמיטב יכולתם לחסום את הארכת המינוי. כך אכן קרה באמצעות צו של שופט בית המשפט העליון, מני מזוז, אשר לא רק שמנע את הארכת כהונתו של ממלא מקום פרקליט המדינה, בלי נימוק ומבלי להבהיר מה הבסיס לכך בחוק, אלא אף הגדיל לעשות ואסר על השר אוחנה – שוב, ללא בסיס בחוק, ובלי שנתבקש לתת סעד זה מטעם העותרים – למנות אחר תחתיו, עד לדיון נוסף. לטענת המתלוננים, מצב זה יצר אי-בהירות וואקום ניהולי בפרקליטות.

6. אם לא די בהתנהלות הבלתי תקינה והמתמיהה המתוארת לעיל, כך טענת המתלוננים, עתה נכנס ד"ר מנדלבליט אל תוך הוואקום ולקח על עצמו, בהודעה חד צדדית, ושוב, בלא סמכות בחוק, גם את תפקיד פרקליט המדינה. לשיטת המתלוננים, עניין זה חמור מאין כמוהו גם בימי שגרה, שכן הוא יוצר אנומליה משטרית חמורה, שכן רק פרקליט המדינה יכול להורות, אם חלילה יתעורר הצורך, על חקירת היועמ"ש ולהיפך. כאשר שני התפקידים מאוחדים באדם אחד, שניהם נמצאים, בפועל, מחוץ להישג ידה של מערכת האכיפה. אין לתופעת ריכוז כוח שכזו מקבילה בעולם הדמוקרטי.

7. לשיטת המתלוננים, הדברים חמורים הרבה יותר במצב המיוחד שנוצר עתה, מכיוון שאין אלה ימי שגרה. המערכת מצויה בעיצומו של הליך פלילי נגד ראש ממשלת ישראל. הליך זה חייב להיות נקי מכל דופי, וגם להראות ככזה לעיני אזרחי המדינה. במצב זה יש חשיבות קריטית לכך שהמערכת תנהג בשקיפות על פי כל חוק ונוהל, לבל יפגע אמון הציבור בה.

8. המתלוננים הוסיפו בתלונתם, כי אם לא די בזה, עוד גורם חמור מתערב בסיפור. עננה של חשדות כבדים לשיבוש חקירה מרחפת מזה זמן מעל ראשו של מי שעכשיו נמצא מעבר לכל אפשרות חקירה כאמור: חשיפות בעיתונות בימים האחרונים מעוררות סימני שאלה חמורים לגבי התנהלותו של ד"ר מנדלבליט כפרקליט צבאי ראשי, בפרשה המכונה "פרשת הרפז". הטענה היא שקיימת הקלטה מוכמנת של ד"ר

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

מנדלבלויט מימיו כפרקליט צבאי ראשי, כי הראיה הזו מכריעה, וכי היא שמורה בסתר בפרקליטות – אותה פרקליטות שעליה ממונה המוקלט החשוד בדבר עבירה.

9. במסגרת תלונתם צוין, כי אין בידי המתלוננים ראיות, מעבר למה שפורסם בכלי התקשורת, וכי על חלקים נכבדים מן הפרשה מוטלים עדיין צווי איסור פרסום, וקיימים חומרים שהמערכת אינה מוכנה לגלותם לציבור. עובדה זו כשלעצמה, כך הדגישו, פוגעת קשות באמון הציבור. המתלוננים תהו מה אפשר לומר כאשר על הכספות ועל צווי איסור הפרסום, יש עכשיו סמכות בלעדית ומלאה, לאדם שהוא נשוא החשדות? לטענתם, לא ייתכן בשום מנהל תקין ובשום מדינת חוק, שאדם, שענתת חשדות ציבורית אופפת אותו, יחזיק במונופול על חומרי החקירה באותו עניין עצמו ויעמוד בניגוד עניינים חריף כל כך.

10. עוד ציינו המתלוננים, כי הם אינם מתיימרים לקבוע אם יש ממש בשמועות ובחשדות, אבל כאזרחים הם רשאים לתבוע שעצם האפשרות לחקור תישאר על כנה אפילו, רק למראית עין, קל וחומר במקרה שיתברר, חלילה, שיש בחשדות ממש. לטענתם, נדרשת סמכות חיצונית, אובייקטיבית, מעבר לחשד, שתבחן את החומרים ללא משוא פנים.

11. בתלונתם הגדירו המתלוננים את המצב הקיים כ"ליקוי מאורות", שבו שני גורמים, האמונים על טוהר המידות והמנהל התקין – היועמ"ש ופרקליט המדינה – הם המרכיבים המהותיים במשבר המאיים על תפקודם. אם בשגרה יכולה היתה הכנסת לבקר התנהלות זו, הרי שהמצב הפוליטי במדינה כיום, כך נטען, לא מאפשר זאת.

12. במכתבנו מיום 11.05.2020, מסרנו לך, כי מאחר שהסוגיות החשובות שפורטו בתלונה הועלו גם לפני מבקר המדינה, הננו מנועים מלברר התלונה לנוכח סעיף 16(א)(5) לחוק נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות, התשע"ו-2016.

13. באותו היום פנו המתלוננים לנציבות, בשנית, והבהירו, כי כפי שעולה מתשובתו של מבקר המדינה לפנייתו של ח"כ ד"ר שלמה קרעי, המבקר אינו מתכוון לבדוק את הסוגיה משום שהוגשה עתירה בנושא לבית המשפט העליון.

14. לאור האמור, ביקשו המתלוננים מהנציבות וממבקר המדינה להסדיר בדחיפות את סמכות הבדיקה, ולפתוח בחקירה נמרצת שתשיב את אמון הציבור במערכות במהירות וביעילות.

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

15. ביום 12.5.2020, ולאחר שמבקר המדינה הודיענו, כי אינו מתכוון לברר התלונה, הועברה התלונה לקבלת התייחסות הגורמים הרלוונטיים.
16. ביום 16.6.2020, פנו המתלוננים לנציבות, בשלישית. בפנייה זו, הודיעו המתלוננים, כי במקביל לתלונתם, הנוגעת לניגוד העניינים בו מצוי ד"ר מנדלבליט, אותו הגדירו כניגוד עניינים חריף שבעתיים נוכח פרשת הרפז, התפרסמו בתקשורת פרטים נוספים שיש בהם משום "עננה נוספת וחמורה הרבה יותר מבעבר", המרחפת מעל לראשו של ד"ר מנדלבליט, בכל הנוגע להליך מינויו והתנהלות הפרקליטות בעניינו.
17. בהמשך לאמור, הפנו המתלוננים לחשיפת מידע בידי העיתונאית איילה חסון, שלשיטתם, לא הובא לידיעת חברי ועדת האיתור שדנה במינויו של ד"ר מנדלבליט, ואף לא לידי בית המשפט העליון שדן בעתירות נגדו טרם מינויו לתפקיד. בפרסום זה נטען, כי תיק החקירה של ד"ר מנדלבליט בפרשת הרפז לא נסגר בהעדר אשמה. המתלוננים ציינו, כי אם הדברים נכונים, יש צורך בהרחבת הבירור. עוד הוסיפו המתלוננים, כי פנייתו של ד"ר מנדלבליט לכפוף לו דאז, עו"ד ניצן, בבקשה לשנות את ההחלטה בעניין סגירת התיק, יש בה, לכאורה, ניגוד עניינים חמור.
18. לטענת המתלוננים, הנושאים הללו, כל אחד בנפרד וכולם יחד, פוגעים באופן קשה וחמור באמון הציבור במערכת המשפט, וכי מאחר שבכפל תפקידיו של היועמ"ש אין בתוך המערכת המשפטית גורם המוסמך לחקור אותו, את מינויו והתנהלותו, בירור הדברים על ידי הנציבות הופך להיות חיוני כפליים, והינם מצפים בעניין הולך וגובר לתוצאות הבירור.
19. ביום 18.6.2019 השבנו לפנייה האחרונה, והבהרנו כי הנושאים הנזכרים בה, שלא הופיעו בתלונה הראשונה, יתבררו במסגרת תלונה נוספת שהוגשה לנציבות (להלן: **"התלונה הנוספת"**).
20. באותו מועד התקבלה במשרדנו התייחסותו של ד"ר מנדלבליט לתלונה.
21. ביום 5.7.2020 פניתי לד"ר מנדלבליט בבקשה להשלמת התייחסותו בשני עניינים הנזכרים בתלונה, וביום 9.8.2020 התקבלה התייחסותו המשלימה (להלן: **"ההתייחסות המשלימה"**).

התייחסות היועץ המשפטי לממשלה

22. בפתח התייחסותו של ד"ר גיל לימון (להלן: "ד"ר לימון"), עוזר בכיר ליועץ המשפטי לממשלה, אשר התייחסה גם לתלונה הנוספת, נטען כי הפנייה כוללת סדרה של טענות מופרכות וחסרות כל ביסוס בנוגע לד"ר מנדלבליט, שראוי היה להן לא להיכתב, ומשאלו נכתבו, ראוי היה להן להידחות על הסף.

23. לעניין זה, ד"ר לימון ביקש להפנות, ראשית, למכתב שנשלח לנציבות ע"י המשנה לפרקליט המדינה (עניינים פליליים), עו"ד שלמה למברגר (להלן: "עו"ד למברגר"), ביום 7.6.2020, במענה לתלונה הנוספת, בו מפורטת התייחסותה של פרקליטות המדינה לטענות הנוגעות להתנהלותה בקשר לחקירתו של ד"ר מנדלבליט ב"פרשת הרפז".

24. כפי שעולה מהתייחסותה של הפרקליטות, הטענה כאילו מעל ראשו של ד"ר מנדלבליט, מרחפת "עננה של חשדות כבדים", אותה לא ניתן לחקור היום, כלשון תלונתכם, היא שגויה ומופרכת. זאת, מהטעם הפשוט, כפי המתואר במכתבו הנ"ל של עו"ד למברגר, שחשדות נטענים אלו, שמקורם במעשים שאירעו בשנת 2010, הופרכו עוד בחודש מאי 2015, עם גניזת תיק החקירה בעניינו של ד"ר מנדלבליט על ידי היועץ המשפטי לממשלה דאז, עו"ד יהודה ויינשטיין (להלן: "עו"ד ויינשטיין"), לאחר שהחשדות הללו נחקרו עד דק בשנת 2014, תוך שד"ר מנדלבליט ממילא כבר בכל מה שיוחס לו לכתחילה.

25. בהקשר זה, הזכיר ד"ר לימון בהתייחסותו, כי ד"ר מנדלבליט הגיש הן לוועדת האיתור למשרת היועמ"ש והן לבית המשפט העליון, שדן בעתירות נגד מינויו לתפקיד, התייחסות מפורטת מטעמו לחשדות בגינם נחקר, כמו גם להחלטת היועמ"ש דאז בעניינו. לאחר בחינת חוות הדעת של עו"ד ויינשטיין, התייחסות ד"ר מנדלבליט לחקירה, וכלל כתבי הטענות הרלוונטיים, קבע בית המשפט העליון, פה אחד, בהרכב של חמישה שופטים, כי לא נפל פגם בהתנהלותו של ד"ר מנדלבליט באירוע הנחקר, שיש בו כדי למנוע את מינויו לתפקיד היועמ"ש (בג"ץ 43/16 תנועת אומ"ץ נגד ממשלת ישראל (1.3.2016)).

26. אב בית הדין, כב' השופט ג'ובראן, קבע ביחס להתנהגותו של ד"ר מנדלבליט באירוע הנחקר, כי לא רק שהיא אינה בעלת מאפיינים של עבירה פלילית, אלא שאף אינה כרוכה בפגם ערכי-נורמטיבי. כב' השופט ג'ובראן הוסיף וניתח בפסק דינו את

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

התנהגותו של ד"ר מנדלבליט, לאור ממצאי עו"ד ויינשטיין אודות טיב התנהלותו של היועמ"ש ביחס לכל אחד מהחשדות שנחקרו, וקבע כי התנהגותו של ד"ר מנדלבליט היתה תקינה, ואף במובן מסוים ההתנהגות המתבקשת.

27. בהתייחסותו, ציין ד"ר לימון, כי כב' השופט עמית, אשר הסכים לפסק דינו של כב' השופט גיובראן, הוסיף דברים משלו על עצם ההחלטה לפתוח בחקירה פלילית נגד ד"ר מנדלבליט, וקבע, כי בחינת העניין מעוררת שאלות נכבדות שלא ניתן להן מענה, שעניינן הוא בעצם ההחלטה לראות את מעשיו של היועמ"ש ככאלה המלמדים על חשד סביר לביצוע עבירה פלילית, ובהתאם לכך: "אם היה מקום מלכתחילה לחקירתו של מנדלבליט בנקודה שולית בהסתעפות של "פרשת הרפז"; קל וחומר אם היה מקום לחקירתו באזהרה".

28. פסק הדין, כך ד"ר לימון, מדבר בעד עצמו, ולענייננו – מבהיר עד כמה חסרות כל ביסוס הן הטענות המפורטות בתלונתך.

29. בהמשך התייחסותו הפנה ד"ר לימון לפסק הדין בבג"ץ 2803/20 **הפורום המשפטי למען ישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה**, מיום 1.6.2020, במסגרתו התקבלה עמדתה של המדינה, המבוססת על כך שעיקר סמכויותיו של פרקליט המדינה נובעות מסמכויותיו של היועמ"ש, ולפיכך – בהתאם להסדר הביניים הקיים, בהעדרו של פרקליט מדינה, מופעלת סמכויות אלו באופן זמני ע"י היועמ"ש.

30. לדברי ד"ר לימון, חלקן של הטענות המועלות בתלונתכם, אשר מתייחסות לעניין איוש משרת פרקליט המדינה, ניצבו בבסיס העתירה האמורה, אשר נדחתה על הסף, תוך חיוב העותרת בהוצאות. זאת, תוך שבית המשפט העליון מבהיר ביחס למצב אליו מתייחסת גם התלונה שבנדון, כי "משפקעה כהונת ממלא מקום פרקליט המדינה ביום 2.5.2020, הודיע המשיב (היועמ"ש – ד.ר.) כי עד למינוי פרקליט מדינה, יש לנקוט בפתרון ביניים כמפורט בתשובת המשיב שצוטטה לעיל ומקובלת עלינו".

31. ד"ר לימון הדגיש, כי מצב הדברים המתואר לא הופך את היועמ"ש לחסין מביקורת, או למי שנמצא מעל החוק, וכי ככל שחלילה יתעוררו בעתיד חשדות המצריכים בירור, יש בידי מערכת אכיפת החוק מנגנונים לבצע את הבירור כדבעי.

32. לאור האמור, התבקשתי לדחות את התלונה.

33. באשר לסוגיית מעורבותו של ד"ר מנדלבליט במינויו של עו"ד אלדד, טען ד"ר לימון, כי טיפולו המשפטי של ד"ר מנדלבליט בנושא זה נעשה באופן ענייני ומקצועי, בהתאם לשיקולים משפטיים בלבד ומתוך מטרה להגן על האינטרס הציבורי ועל עצמאותם של שומרי הסף. העמדות המשפטיות בנושא זה גובשו בהיוועצות עם המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ניהול ותפקידים מיוחדים), עו"ד רז נזרי, ועם המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (משפט ציבורי-מינהלי), עו"ד דינה זילבר (להלן: "עו"ד זילבר"), אשר אמונה על הטיפול בנושא, ובהסתמך על פסיקת בית המשפט העליון.

34. על מנת להתייחס לטענות העולות מן התלונה הציג ד"ר לימון את השתלשלות העניינים המלאה, החל ממועד סיום תפקידו של פרקליט המדינה הקודם, עו"ד ניצן, ועד לסיום תפקידו של עו"ד אלדד כממלא מקום פרקליט המדינה כדלקמן.

א. ביום 16.12.2019 הסתיימה כהונתו של עו"ד ניצן בתפקיד פרקליט המדינה. שבועיים קודם לכן, ביום 2.12.2019, הודיע שר המשפטים דאז, השר אוחנה, על כוונתו למנות ממלא מקום לתפקיד, מכוח סמכותו לפי סעיף 23 לחוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959 (להלן גם "חוק המינויים"), ולראיין לשם כך מספר מועמדים שאת שמותיהם פרסם בהודעה מטעמו.

ב. עוד באותו היום, העביר ד"ר מנדלבליט לידי השר אוחנה חוות דעת משפטית בנושא, אשר עמדה על המאפיינים הייחודיים של משרת פרקליט המדינה, בדגש על תחום אכיפת החוק. בחוות הדעת הודגש, כי מאפיינים אלה מחייבים כי דרך המינוי – גם של ממלא המקום – תבטיח את עצמאותו המקצועית של פרקליט המדינה ואת אי תלותו ברשויות השלטון להן הוא משמש כשומר סף. בהעדר ועדת איתור מקצועית, נקבע בחוות הדעת, כי קמה חובה משפטית לכוון מנגנון חלופי שישמש לאותה מטרה. בהמשך לכך, נקבע, כי, לכל הפחות, נדרש כי המועמד שיישקל למינוי לתפקיד ממלא המקום יהיה מקרב עובדי הפרקליטות הבכירים ביותר, על מנת להבטיח שממלא התפקיד יהא בעל ניסיון וכישורים מתאימים לכך, וכן נדרש כי טרם הפעלת סמכות המינוי יקיים שר המשפטים היוועצות ביועמ"ש, המשמש כתובע הכללי העומד בראש מערכת אכיפת החוק. זאת, בנוסף להיוועצות בנציב שירות המדינה, הקבועה ממילא בסעיף 23 לחוק המינויים. כפי שהובהר בחוות הדעת, בנסיבות העניין, ובהתאם לפסיקת בית המשפט העליון בסוגיות דומות, משקלה של עמדת היועמ"ש יהיה רב ומשמעותי, וניתן יהיה לסטות ממנה, רק בהתקיים טעם מהותי בעל משקל מיוחד.

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

ג. בהמשך לכך, הודיע ד"ר מנדלבליט לשר אוחנה, כי מבין המועמדים אותם בכוונתו של השר לראיין, לעמדתו, יש למנות לתפקיד את המשנה לפרקליט המדינה לעניינים פליליים, עו"ד למברגר, וזאת בשים לב לוותק שלו, לתפקידים אותם מילא ולתפקידו הנוכחי, לניסיונו העשיר וליכולותיו הגבוהות. בשיחות שהתקיימו לאחר מכן, בין השר אוחנה לבין ד"ר מנדלבליט, הציג האחרון שמות של שני מועמדים נוספים מקרב בכירי פרקליטות המדינה, אשר מתאימים לדעתו למלא את תפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה, ואשר לא נכללו ברשימה המקורית אותה פרסם השר אוחנה. מדובר במשנה לפרקליט המדינה לעניינים אזרחיים, עו"ד אורית קוטב, ובפרקליט מחוז דרום (אזרחי), עו"ד ציון אילוז. השניים הוזמנו אף הם לראיון אצל השר אוחנה.

ד. ביום 17.12.2019, הודיע השר אוחנה, כי החליט למנות לתפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה את המשנה לפרקליטת מחוז מרכז (פלילי), עו"ד אורלי בן ארי, וזאת הגם שד"ר מנדלבליט לא סבר כי היא מתאימה למלא את התפקיד. במכתבו של נציב שירות המדינה לשר אוחנה, עמו הוא נועץ בהתאם לחובת ההיוועצות הקיימת בסעיף 23א לחוק המינויים, הובהר כי עו"ד בן ארי "לא נמנית על הדרג הבכיר בהיררכיה הארגונית, דבר שעלול לערער את תפקודה התקין של הפרקליטות". עוד הדגיש הנציב במכתבו כי "עמדתי היא שלעת הזאת יש להטיל את התפקיד האמור על עובד מדינה בדרג הבכיר ביותר בפרקליטות המוסכם על היועמ"ש. זאת בשל מאפייניה הייחודיים של המשרה, מיקומה במבנה הארגוני במשרד ומשיקולי טובת המערכת והמשך ההתנהלות התקינה של הפרקליטות". בו ביום שלח היועמ"ש מכתב לשר אוחנה, ובו הביע את עמדתו לפיה מינויה של עו"ד בן ארי חורג באופן קיצוני ממתחם הסבירות, ולכן קמה מניעה משפטית באישורו.

ה. בעקבות המינוי הוגשו לבג"ץ שתי עתירות התוקפות את החלטת שר המשפטים. באחת מהן (בג"ץ 8410/19 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר המשפטים), ניתן ביום 18.12.19 צו ארעי, המעכב את מינוי עו"ד בן ארי לתפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה. ביום 20.12.19 הודיעה עו"ד בן ארי כי היא חוזרת בה מהסכמתה לשמש בתפקיד.

ו. ביום 22.12.2019 שלח ד"ר מנדלבליט מכתב אל השר אוחנה במסגרתו הציע שמות נוספים מקרב בכירי פרקליטות המדינה, המתאימים, לעמדתו, לתפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה – המשנה לפרקליט המדינה לתפקידים מיוחדים, עו"ד נורית ליטמן; המשנה לפרקליט המדינה לאכיפה כלכלית, עו"ד ליאת בן ארי; ופרקליט מחוז חיפה

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

(פלילי), עו"ד עמית איסמן. השר אוחנה ראיין אף מועמדים אלו, וכן מועמדת נוספת שהוצעה על ידי היועמ"ש בשלב מאוחר יותר, פרקליטת מחוז תל-אביב (אזרחי), עו"ד ליאורה חביליו.

ז. ביום 2.2.2020, הודיע השר אוחנה על מינויו של מנהל המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה, עו"ד אלדד, לתפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה, לאחר שקיים חובת היוועצות בנציב שירות המדינה. השר אוחנה החליט על מינויו של אלדד, למרות התנגדותו של ד"ר מנדלבליט למינוי.

ח. ביום 5.2.2020, שלח ד"ר מנדלבליט מכתב לחברי הנהלת הפרקליטות ובו מסר, כי מתוך תחושת אחריות לאינטרס הציבורי, ומתוקף תפקידו כמי שעומד בראש מערכת אכיפת החוק, החליט, לא בלי היסוס, כי במצב הדברים ששרר באותה העת, הוא לא יעמוד על התנגדותו למינויו של עו"ד אלדד לתפקיד. זאת, בשים לב, לצורך להישמר מפגיעה בעבודת פרקליטות המדינה ובאמון הציבור, ולנוכח האינטרס בשילוב כוחות והתמקדות באתגרים שעמדו באותה העת בפני מערכות החוק והמשפט.

ט. לאחר כניסתו של עו"ד אלדד לתפקיד, קיים עמו ד"ר מנדלבליט פגישה ובה הוסכם לפעול במשותף למען שלטון החוק והאינטרס הציבורי. כמו כן, בתקופת כהונתו של עו"ד אלדד בתפקיד, התקיימה עבודה משותפת על מגוון נושאים ואף נערכו פגישות עבודה. לאחר החלטת עו"ד אלדד על פתיחה בחקירה בפרשת "המימד החמישי", אשר גררה ביקורת רבה וטענה לשיקולים שאינם ענייניים, יצא ד"ר מנדלבליט להגנתו של עו"ד אלדד באופן פומבי, ודחה את ההאשמות בדבר שיקולים זרים כבסיס לקבלת ההחלטה על פתיחה בחקירה בנדון.

י. ביום 23.4.2020, שלח ד"ר מנדלבליט מכתב לנציב שירות המדינה, על רקע התקרבות תום תקופת שלוש חודשי מילוי המקום של עו"ד אלדד בתפקיד פרקליט המדינה, שעתידה היתה לחול ביום 1.5.2020, ולנוכח פרסומים על כוונת השר אוחנה להאריך את כהונתו בשלושה חודשים נוספים. למכתב צורפה חוות דעתה של עו"ד זילבר, אשר הבהירה כי לאור חילופי הגברי, שהיו צפויים זמן קצר לאחר מכן בתפקיד שר המשפטים, קיימת מניעה משפטית להאריך את כהונת עו"ד אלדד בעת ההיא. כמו כן, התייחס מכתבו של ד"ר מנדלבליט לכשלים בהתנהלותו של עו"ד אלדד בתפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה.

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

יא. להשלמת התמונה בהקשר זה, ציין ד"ר לימון כי ביום 24.4.2020, נשלח מכתב מטעם חברי ההנהלה הבכירה של פרקליטות המדינה לעו"ד אלדד, בו ביקשו להביע את תמיכתם הבלתי מסויגת בד"ר מנדלבליט, ואת אמונם המלא בו ובדברים שכתב במכתב ששלח לנציב שירות המדינה ביום 23.4.2020.

יב. ביום 30.4.2020, הוגשה עתירה לבג"ץ בקשר להארכת כהונתו של עו"ד אלדד (בג"ץ 2740/20 עו"ד עירית אדרי נ' שר המשפטים), במסגרתה הוצא צו ארעי, שמנע את הארכת כהונתו של עו"ד אלדד בתפקיד. לנוכח זאת, ביום 2.5.2020, הסתיימה כהונת עו"ד אלדד בתפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה, והוא שב למלא את תפקיד מנהל המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה. העתירה נמחקה ביום 18.5.2020 נוכח חילופי הגברי בתפקיד שר המשפטים.

יג. ביום 3.5.2020, שלח ד"ר מנדלבליט מכתב לחברי הנהלת פרקליטות המדינה בעניין ניהול פרקליטות המדינה, בו הודיע, כי עד לאיוש המשרה, פרקליטות המדינה תשוב לפעול באופן בו הדברים נוהלו לאחר סיום תפקידו של פרקליט המדינה הקודם, בתקופה שבה משרת ממלא המקום לא היתה מאוישת. בעקבות כך, הוגשה עתירה לבג"ץ, במסגרתה התבקש בית המשפט להורות לד"ר מנדלבליט לבטל החלטתו מיום 2.5.2020 "למנות את עצמו למ"מ פרקליט המדינה בפועל במקומו של עו"ד דן אלדד" (בג"ץ 2803/20 הפורום המשפטי למען ישראל נ' היועמ"ש). ביום 1.6.2020, ניתן פסק הדין שדחה את העתירה על הסף, תוך שצוין כי לגופו של עניין, מקובלת על בית המשפט עמדת ד"ר מנדלבליט בדבר פתרון הביניים עד למינויו של פרקליט מדינה קבוע.

יד. ביום 19.5.2020 הודיע שר המשפטים הנכנס, ח"כ אבי ניסנקורן, לנציב שירות המדינה כי החליט שלא למנות לעת הזו ממלא מקום למשרת פרקליט המדינה. על רקע האמור לעיל, שלח היועמ"ש, ביום 25.5.2020, מכתב לנציב שירות המדינה, ועדכנו כי הצורך שעמד בבסיס מכתבו אליו מיום 23.4.2020, התייתר. בו ביום, השיבו נציב שירות המדינה במכתב כי לאור האמור, הוא רואה את הפנייה מיום 23.4.2020 כמבוטלת.

35. באשר לטענה בתלונה בעניין הקלטת המוסתרת לכאורה, מסר ד"ר לימון כי לד"ר מנדלבליט אין כל מידע באשר להימצאותה או אי הימצאותה של הקלטה כזו או אחרת שלו, בידי פרקליטות המדינה, וממילא הוא אינו מעורב בטיפול של פרקליטות המדינה בעניין זה. המדובר בטענה חסרת שחר ומופרכת.

דיון והכרעה

פתח דבר

1. אבקש לפתוח את החלטתי בהתייחסות לטיב היכרותי האישית והמקצועית עם ד"ר מנדבליט ולאפשרות השפעתה על טיפולי בתלונה שלפניי, הנוגעת לענייניו.
2. כאמור בהחלטתי בתלונה קודמת שהוגשה לנציבות בענייניו של ד"ר מנדלבלית (שמספרה 208/20), ד"ר מנדלבלית שימש כפקודי בצה"ל, במשך כשנתיים החל משנת 1988, במספר תפקידים, ומאז נפגשו דרכינו לא פעם, הגם שלא בתדירות גבוהה, בבחינת מכרים ותיקים.
3. כלל יסוד בשיטת משפטנו הוא, כי אל לו לעובד הציבור להימצא במצב, בו קיימת אפשרות ממשית של ניגוד עניינים, בין אינטרס הציבור עליו הוא מופקד לבין אינטרס אישי, חפצי או אחר העומד מנגד.
4. עם זאת, לעיתים עשויות להתגבש נסיבות, היוצרות הכרח להפעלת סמכותו של עובד הציבור, אף שהוא מצוי במצב של ניגוד עניינים (בג"ץ 531/79 **סיעת הליכוד בעיריית פתח-תקוה נ' מועצת עיריית פתח-תקוה**, פ"ד לד(2) 586, 569, 575 (1980)). **נסיבות אלו מוגדרות בכתובים כ"כורח השעה" (bias by necessity).**
5. קבלת החלטה בנסיבות של "כורח השעה" עשויה להידרש עקב הוראות הדין, המורות לפלוני להיות בעל סמכות להכריע בענייניו של אלמוני, חרף ניגוד עניינים אפשרי. במקרים רבים, ההכרח לקבל החלטה במצב של ניגוד עניינים הוא תולדה של מציאות נתונה, במסגרתה אין בעל סמכות אחר, מלבד עובד הציבור המצוי בניגוד עניינים, המוסמך לקבל החלטה באותן נסיבות; או כאשר קיים בר סמכא אחר הרשאי להחליט בנדון, אך "אפשרות זו היא לא תקינה או לא יעילה או לא ראויה מסיבה אחרת, עד כדי כך שהיא אינה חלופה נאותה" (יצחק זמיר "ניגוד עניינים במרחב הציבורי" **ניגוד עניינים במרחב הציבורי: משפט, תרבות, אתיקה, פוליטיקה** 225, 296 (דפנה ברק-ארז, דורון נבות ומרדכי קרמניצר עורכים, 2009) (להלן: "זמיר"); טנה שפניץ **ניגוד עניינים במגזר הציבורי למעשה ולהלכה** 370-374 (2013); בג"ץ 415/19 **לוי נ' שר הפנים**, פסקה 36 (21.4.2020)).

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

6. כך, למשל, דחה בית המשפט העליון עתירה, שהוגשה, בין היתר, נוכח העובדה שמשטרת ישראל נתבקשה לחקור חשד לביצוע עבירה פלילית על ידי השר לביטחון הפנים, כאשר לטענת העותרים חוקרי המשטרה מצויים בניגוד עניינים מובנה, עת הם נאלצים לחקור את השר הממונה עליהם. אף שהלכה למעשה, ישנם גופי חקירה ציבוריים אחרים המוסמכים לנהל את החקירה, כגון הרשות לניירות ערך או הרשות להגבלים עסקיים, קבע בית המשפט העליון, כי חרף ניגוד העניינים הנטען, אין גוף אחר מלבד משטרת ישראל, שיש בידו הכישורים המקצועיים הנדרשים לניהול חקירה מסוג זה (זמיר, 296-297; בג"ץ 8192/04 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש-הממשלה, פ"ד נט(3) 145, 156 (2004)).
7. דוגמא אחרת היא העמדה, המבוססת על דוקטרינת "כורח השעה", לפיה בית המשפט ידון בסכסוך משפטי הנוגע לשכרם של שופטים, הגם שאין מחלוקת כי אף לשופטים היושבים בדיון, כפי כלל השופטים, יש אינטרס אישי של ממש באותו עניין (בג"ץ 3262/95 פורז נ' ממשלת ישראל, פ"ד מט(3) 153, 161 (1995); בג"ץ 508/83 מעוף נתיבי אויר בע"מ נ' שר התחבורה, פ"ד לח(3) 533, 547 (1984)). בנסיבות אלו, ברי כי אין בעל סמכות אחר המוסמך לבחון את הסוגיה.
8. בנסיבות דנן, הנציבות היא הגוף הציבורי המוסמך לבחון, מכוח חוק, תלונות נגד מייצגי המדינה בערכאות, אשר על פי הטענה, ביצעו מעשה "בניגוד לחוק או בלא סמכות חוקית או בניגוד למינהל תקין או שיש בו משום התנהגות או התנהלות בלתי ראויה" (סעיף 12(א) לחוק הנציבות). היועץ המשפטי לממשלה, כידוע, הוא אחד ממייצגי המדינה בערכאות (סעיף 1(1) לחוק האמור).
9. אכן, לכאורה, עניינה של התלונה עשויים היו להיבחן במסגרת בדיקה מערכתית של מבקר המדינה, אלא שמבקר המדינה מסר, כי אין בכוונתו להידרש לטיפול בסוגיות מושא תלונה זו.
10. במצב דברים זה, נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות היא הגוף היחיד המוסמך להידרש לתלונה בעניין התנהלות היועץ המשפטי לממשלה, ולפיכך, על יסוד דוקטרינת "כורח השעה", הנני סבור כי אין בהיכרותי הטובה עם הנילון כדי לשמש אבן נגף מפני בירור התלונה.
11. להלן אתייחס לגופם של דברים.

התלונה לגופה

36. עיקר התלונה נסוב על הטענה כי היועמ"ש, ד"ר אביחי מנדלבליט, נטל לעצמו, בהודעה חד צדדית וללא סמכות בחוק, לשון התלונה, גם את תפקיד פרקליט המדינה. צוין, כי התנהלותו זו של היועמ"ש, מונעת אפשרות לחקור אותו, במקרה הצורך, וכי היא נושאת משנה חומרה, בין היתר, נוכח החשדות המיוחסים ליועמ"ש, לשיטת המתלוננים, בדבר שיבוש חקירת פרשת הרפז, עת שימש היועמ"ש כפרקליט צבאי ראשי. לעניין זה, הופניתי לפרסומים בתקשורת הנוגעים לאחת מקלטות החקירה, שהוגדרה בתלונה כראיה מכריעה, אשר שמורה, לטענת המתלוננים, בסתר בפרקליטות.

37. עוד הלינו המתלוננים על התנהלותו של ד"ר מנדלבליט, טרם נטל, כנטען, את סמכויות פרקליט המדינה, וציינו, כי הראשון ניסה "להכתיב" לשר המשפטים, בלי כל בסיס בחוק, מועמד מטעמו לתפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה, וכן הטיל וטו על מועמדו של השר לתפקיד.

38. בפנייתם העוקבת, התייחסו המתלוננים לפרסומים נוספים באמצעי התקשורת אודות מידע, שלדבריהם, לא עמד לפני ועדת האיתור שדנה במינויו של ד"ר מנדלבליט לתפקידו, ואף לא בפני בית המשפט העליון שדן בעתירות נגד המינוי, לפיו תיק החקירה נגד ד"ר מנדלבליט לא נסגר מהעדר אשמה. עוד נטען, כי ד"ר מנדלבליט פנה לעו"ד ניצן, פרקליט המדינה דאז, בבקשה לשנות את ההחלטה בעניין סגירת תיק החקירה, וכי מדובר, לכאורה, בניגוד עניינים חמור, אותו יש לחקור.

39. בהתייחסותו של ד"ר לימון, נטען, כי אין לטענות המתלוננים בנוגע להתנהלותו של ד"ר מנדלבליט במסגרת פרשת הרפז, כל יסוד. כך הובהר, כי החשדות נגד ד"ר מנדלבליט נחקרו עד דק עוד בשנת 2014, והיועמ"ש דאז, עו"ד ויינשטיין, החליט על גניזת תיק החקירה נגדו. חשדות אלו עלו גם במסגרת העתירה לבית המשפט העליון, אשר לא מצא בהתנהגותו של ד"ר מנדלבליט בפרשת הרפז מאפיינים פליליים, ואף קבע שלא נפל בה פגם ערכי-נורמטיבי.

40. אשר לעיקרה של התלונה, לפיה ד"ר מנדלבליט נטל לעצמו סמכויות המוקנות לפרקליט המדינה, נטען, כי עמדת המדינה הינה שעיקר סמכויותיו של פרקליט המדינה שאובות מסמכויותיו של היועמ"ש, ולפיכך – בהעדרו של פרקליט מדינה,

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

מופעלות סמכויות אלו באופן זמני על ידי היועמ"ש. עמדה זו התקבלה על ידי בית המשפט העליון שדן בסוגיה בעתירה שהוגשה לבג"ץ.

41. ד"ר לימון אף ביקש לדחות את התלונה, בכל הנוגע להתנהלותו של ד"ר מנדלבלית במסגרת מינויו של ממלא מקום פרקליט המדינה, לאחר סיום כהונתו של עו"ד ניצן בתפקיד. כאמור, לטענתו של ד"ר לימון, טיפולו המשפטי של ד"ר מנדלבלית בנושא זה נעשה באופן ענייני ומקצועי ובהיוועצות עם עו"ד ניזרי ועו"ד זילבר.

מילוי תפקיד פרקליט המדינה במקביל לתפקיד היועץ המשפטי לממשלה

42. טבורה של התלונה נוגע לעובדה, כי לאחר סיום תפקידו של ממלא מקום פרקליט המדינה, עו"ד אלדד, היועמ"ש "מינה" עצמו לפרקליט המדינה בפועל, ונושא בסמכויות אלו, במקביל למילוי תפקידו כיועץ משפטי לממשלה, עד היום.

43. בהתייחסותו של ד"ר לימון, הובהר כי לא דובר במינוי עצמי, אלא שעקב הנסיבות המיוחדות שהתגבשו לאחר סיום תפקידו של עו"ד אלדד כממלא מקום פרקליט המדינה, נותרה משרת פרקליט המדינה בלתי מאוישת. לפיכך, ומאחר שעיקר סמכויותיו של פרקליט המדינה שאובות ונגזרות מסמכויות היועמ"ש, נדרש האחרון להפעילן באופן זמני, עד לאיוש המשרה.

44. בתגובתה המקדמית של המדינה לעתירה בבג"ץ 2803/20 **הפורום המשפטי למען ישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה** (1.6.2020) בנושא זה, הובהר, בהתאם, כי בעקבות פקיעת תפקידו של ממלא מקום פרקליט המדינה, הודיע ד"ר מנדלבלית לנציב שירות המדינה, כי פתרון הביניים האמור (קרי – איוש המשרה באופן זמני ע"י היועמ"ש), נובע מכך שעיקר סמכויותיו של פרקליט המדינה נשאבות מסמכויותיו של היועמ"ש, אשר הואצלו לו על ידי האחרון. בהעדרו של פרקליט מדינה קבוע או ממלא מקום לפרקליט המדינה, חוזרות סמכויות אלו, באופן אוטומטי, לידי היועמ"ש, כאשר בשום פנים ואופן אין מדובר במינויו של היועמ"ש לתפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה.

45. ביום 1.6.2020, קיבל בג"ץ עמדה זו וקבע בפסק דינו, כדלקמן:

"משפעה כהונת ממלא מקום פרקליט המדינה ביום 2.5.2020 הודיע המשיב, כי עד למינוי פרקליט המדינה, יש לנקוט בפתרון ביניים

כמפורט בתשובת המשיב שצוטטה לעיל ומקובלת עלינו. יתר על כן שר המשפטים הנכנס החליט שלא למנות בשלב זה ממלא מקום למשרת פרקליט המדינה. בנסיבות אלו, לא מצאנו עילה להתערבותו של בית משפט זה".

46. הנה נא, בית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק נדרש לנושא זה בפסק דינו בבג"ץ 2803/20, וקיבל, הלכה למעשה, עמדת היועמ"ש, כפי שפורטה לעיל.

47. משפסק בית המשפט הגבוה לצדק בנושא זה, אין בידי לדוק, ולו במעט, בנושא.

48. עם זאת, התלונה בהחלט מציפה קושי, במצב הדברים שנוצר, שראוי להסדירו לעתיד.

49. דומה כי לא יכול להיות חולק, כי מצב לפיו היועץ המשפטי לממשלה, ראש התביעה בישראל, נושא, הלכה למעשה, בסמכויותיו של פרקליט המדינה, עלול לעורר קושי עקרוני-נורמטיבי במספר היבטים, ובכלל זה מקום בו על פרקליט המדינה להידרש לחומר חקירה בעניינו של היועמ"ש, ולהיפך.

50. כך, לשם הדוגמא בלבד, בהתאם לסעיף 64(א)(3) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, ערר על החלטת פרקליט המדינה, שלא להעמיד לדין, יוגש על ידי המתלונן ליועץ המשפטי לממשלה. אף יישומה של הוראה זו אינו מעשי בנסיבות בהן נושא היועץ המשפטי לממשלה גם בסמכויותיו של פרקליט המדינה.

51. ועוד, מילוי משרה "כפולה", כאמור, יש בו כדי לפגוע בעצמאות המקצועית הנדרשת מכל אחד מנושאי התפקידים. קל וחומר, כפי שצוין בתלונה, על רקע העמדתו לדין של ראש ממשלה לישראל, החלטה שנתקבלה על ידי היועץ המשפטי לממשלה בהתאם לסמכותו על פי חוק (סעיף 17(ג) לחוק יסוד: הממשלה).

52. נדמה כי מצב מוקשה זה יכול לבוא לידי פתרון בעתיד בעיגון חוקי מתאים, ואסביר.

53. סעיף 23 לחוק המינויים קובע, כי מינוי למשרת פרקליט המדינה (כמו גם ליועץ המשפטי לממשלה) יעשה באישור הממשלה ובתנאים שיקבעו על ידה.

54. סעיף 23א(ב) לחוק המינויים מתייחס לנסיבות בהן "נתפנתה משרתו של נושא משרה או נבצר ממנו להשתמש בסמכותו או למלא את תפקידו", ומשכך, "רשאי השר שעם משרדו נמנית המשרה (בסעיף זה – השר), בהתייעצות עם נציב השירות, להטיל על עובד מדינה אחר למלא את התפקיד, לתקופה שלא תעלה על שלושה חודשים".

55. החלטת הממשלה מס' 1585 מיום 29.2.2004 והחלטת הממשלה מס' 2077 מיום 22.7.2007 קובעות, בין היתר, כי מינוי למשרת פרקליט המדינה ייעשה באמצעות ועדת איתור מיוחדת.

56. לגישתי, עיגון נורמטיבי, בחוק או בדרך אחרת, אשר יורה, כי משנה לפרקליט המדינה שיקבע מראש, ישמש כממלא מקום פרקליט המדינה, משתתפנה המשרה או משייבצר מפרקליט המדינה למלא תפקידו, יהא בו למנוע המציאות שנתפתחה עם סיום תפקידו של עו"ד אלדד.

57. הילכך, בהתאם לסמכותי מכוח סעיף 19(א) לחוק נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות, התשע"ו-2016, המלצתי ליועץ המשפטי לממשלה לשקול קידום עיגון חקיקתי מתאים למינוי מראש של ממלא מקום למשרת פרקליט המדינה, משתתפנה המשרה או משייבצר מפרקליט המדינה למלא את תפקידו.

חשדות בנוגע להתנהלותו של ד"ר מנדלבליט בפרשת הרפז

58. בתלונה נטען כי מצב הדברים שנוצר, כאמור לעיל, אך מחמיר נוכח עננה של חשדות כבדים לשיבוש חקירה, כדברי המתלוננים, המרחפת מזה זמן מעל ראשו של היועמ"ש, בכל הנוגע להתנהלותו בפרשת הרפז. הטענה היא, כמפורט בתלונה, כי קיימת הקלטה מוכמנת של היועמ"ש מימיו כפצ"ר, כי הראיה הזו מכריעה, וכי היא שמורה בסתר בפרקליטות.

59. עניינה של "הקלטת המוכמנת" הובא לפתחי ובורר על ידי בתלונה מס' 208/20. בהחלטתי בתלונה קבעתי, כי מהתייחסות הפרקליטות עלה בבירור, כי כלל החומרים הרלוונטיים לחקירתו של ד"ר מנדלבליט בפרשה, ובכלל זה החומרים שמצאו את דרכם אל אמצעי התקשורת, עמדו בפני גורמי החקירה והפרקליטות בזמן אמת. זאת, למעט הקלטה אחת, הקלטת האזנת הסתר, שאף היא עמדה, בשלב הראשון, לנגד עיניהם של חוקרי המשטרה והפרקליטות. אולם, משהתגלה מאוחר יותר כי מדובר

בהאזנת סתר, התעלמו גורמי אכיפת החוק מקיומה מאותו מועד ואילך, כנדרש מהם על פי חוק.

60. אזכיר, כפי שציינתי בהחלטתי, כי בהתאם לעמדת גורמי אכיפת החוק עצמם, כפי שהוצגה בפניי, לא היה בכוחה של הקלטת האזנת הסתר להביא לשינוי מבחינה ראייתית או להשפיע על שיקולי ההעמדה לדין בעניינו של ד"ר מנדלבליט.

[החלטתי בתלונה 208/20 (אשר פורסמה במלואה באישור שר המשפטים) מצ"ב לנוחיותך]

61. עוד אציין טענת ד"ר לימון, אשר לא מצאתי לסתורה, לפיה לד"ר מנדלבליט אין כל מידע באשר להימצאותה, או אי הימצאותה, של הקלטה כזו או אחרת שלו, בידי פרקליטות המדינה, וממילא הוא אינו מעורב בטיפול של פרקליטות המדינה בעניין זה.

62. נוכח האמור, אין בידי לקבל הטענה המועלית בתלונה, כאילו קיימים חשדות לשיבוש חקירה בעניין זה על ידי ד"ר מנדלבליט.

אי-סגירתו של תיק החקירה נגד ד"ר מנדלבליט ופנייתו של האחרון לעו"ד ניצן בנושא

63. לטענת המתלוננים, אי-סגירתו של תיק החקירה נגד ד"ר מנדלבליט ופנייתו של האחרון, בעת כהונתו כיועמ"ש, לעו"ד ניצן בנושא, "הופכים את העננה לחשרת עבים כבדה", המצריכה חקירה, אשר נמנעת, לכאורה, נוכח כפל תפקידיו של היועמ"ש בעת הזו.

64. אף עניין זה נדון על ידי במסגרת החלטתי בתלונה מס' 208/20.

65. כאמור בהחלטתי, אכן מצאתי פגם בהתנהלות פרקליטות המדינה בעניין זה, אשר הותירה את תיק החקירה נגד ד"ר מנדלבליט בפרשת הרפז פתוח ברישומי המשטרה.

66. כמו כן, התייחסתי בהחלטתי להימנעותה של פרקליטות המדינה מלהורות מהי עילת הסגירה שתירשם במשטרה, אף לאחר פניית בא כוחו של ד"ר מנדלבליט בנושא, משום שבמועד זה, שימש ד"ר מנדלבליט כיועץ המשפטי לממשלה ונוצר, לדעת פרקליטות המדינה, חשש לניגוד עניינים בקבלת ההחלטה. בעניין זה קבעתי, כי "הגם שהנני

האחרון מלהמעיס מהשיקול הנכבד של ניגוד עניינים כמצוין לעיל – באיזון שנדרש בין החשש למראית עין לבין כבודו ושמו הטוב של כל אדם, גם אם הוא נושא תפקיד ציבורי, הנני סבור כי הכף נוטה לטובת ההכרעה המקצועית".

67. נוכח האמור, סבורני, כי הותרת תיק החקירה נגד ד"ר מנדבליט בפרשת הרפז פתוח ברישומי המשטרה, הינה כשל הרובץ על כתפי פרקליטות המדינה, ואין לזקוף אותו, ולו בשמץ, לחובתו של ד"ר מנדלבלית.

מעורבותו של ד"ר מנדלבלית במינויו של ממלא מקום פרקליט המדינה

68. המתלוננים הלינו על התנהלותו של ד"ר מנדלבלית לאחר סיום כהונתו של עו"ד ניצן, בכל הנוגע למינוי ממלא מקום למשרת פרקליט המדינה. בעניין זה נטען, כי ד"ר מנדלבלית ניסה להכתיב לשר אוחנה, בלי שום בסיס בחוק, מועמד משלו לתפקיד ממלא המקום וביקש להטיל וטו על מועמדו של השר בשם "מניעה משפטית" שאיננה קיימת. עוד נטען, כי ד"ר מנדלבלית ובכירי הפרקליטות עשו כמיטב יכולתם לחסום את הארכת מינויו של עו"ד אלדד, כפי שאכן קרה באמצעות צו של שופט בית המשפט העליון, שאף הוא ניתן, לפי הטענה, ללא בסיס חוקי.

69. ד"ר לימון פירט באריכות בהתייחסות המשלימה את אופן טיפולו של ד"ר מנדלבלית בסוגיית מינוי ממלא מקום פרקליט המדינה, והבהיר, כי התנהלותו היתה עניינית ומקצועית ונבעה מתוך מטרה להגן על האינטרס הציבורי ועצמאותם של שומרי הסף. עוד נטען על ידי ד"ר לימון, כי העמדות המשפטיות בנושא זה גובשו בהיוועצות עם עו"ד נזרי ועו"ד זילבר, ובהסתמך על פסיקת בית המשפט העליון בנושא.

70. מהשתלשלות העניינים שפורטה בפני כאמור עולה, כי ביום 17.12.2019, הודיע השר אוחנה, כי החליט למנות לתפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה את המשנה לפרקליטת מחוז מרכז (פלילי), עו"ד בן ארי, וזאת הגם שד"ר מנדלבלית לא סבר כי היא מתאימה למלא את התפקיד. על המינוי הוגשו לבג"ץ שתי עתירות התוקפות את החלטת שר המשפטים, בעקבותיהן הודיעה עו"ד בן ארי, ביום 20.12.19, כי היא חוזרת בה מהסכמתה לשמש בתפקיד.

71. בהמשך, ביום 2.2.2020, הודיע השר אוחנה על מינויו של עו"ד אלדד לתפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה. למרות התנגדותו הראשונית של ד"ר מנדלבלית למינוי, שלח האחרון, ביום 5.2.2020, מכתב לחברי הנהלת הפרקליטות, בו מסר, כי החליט, לא בלי

היסוס, כי במצב הדברים ששרר באותה העת, הוא לא יעמוד על התנגדותו למינויו של עו"ד אלדד לתפקיד. זאת, כדי להישמר מפגיעה בעבודת פרקליטות המדינה ובאמון הציבור, ולנוכח האינטרס בשילוב כוחות והתמקדות באתגרים שעמדו באותה העת בפני מערכות החוק והמשפט.

72. על רקע התקרבות תום תקופת שלושת חודשי מילוי המקום של עו"ד אלדד בתפקיד פרקליט המדינה, שלח ד"ר מנדלבלויט, ביום 23.4.2020, מכתב לנציב שירות המדינה, אליו צורפה חוות דעתה של עו"ד זילבר, אשר הבהירה כי לאור חילופי הגברי, שהיו צפויים זמן קצר לאחר מכן בתפקיד שר המשפטים, קיימת מניעה משפטית להאריך את כהונת עו"ד אלדד בעת ההיא. כמו כן, התייחס מכתבו של ד"ר מנדלבלויט לכשלים בהתנהלותו של עו"ד אלדד בתפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה.

73. ביום 30.4.2020, הוגשה עתירה לבג"ץ בקשר להארכת כהונתו של עו"ד אלדד (בג"ץ 2740/20 עו"ד עירית אדרי נ' שר המשפטים), במסגרתה הוצא צו ארעי, שמנע את הארכת כהונתו בתפקיד. לנוכח זאת, ביום 2.5.2020, הסתיימה כהונתו בתפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה, והוא שב למלא את תפקיד מנהל המחלקה הכלכלית בפרקליטות המדינה. העתירה נמחקה ביום 18.5.2020 נוכח חילופי הגברי בתפקיד שר המשפטים.

74. עיינתי עיין היטב בהשתלשלות העניינים הנ"ל, ולא מצאתי כי נפל פגם בהתנהלותו של היועץ המשפטי לממשלה, בכל הנוגע למינוי ממלא מקום למשרת פרקליט המדינה, ואסביר.

75. בין אם שר המשפטים נדרש לשמוע את עמדתו של היועמ"ש במינוי ממלא מקום למשרת פרקליט המדינה, ובין אם לאו, לא מצאתי כל פגם בעובדה שהיועמ"ש התעקש להביע את עמדתו בנושא, אשר, כאמור לעיל, נדחתה פעמיים על ידי השר אוחנה (בעת מינויה של עו"ד בן ארי ובעת מינויו של עו"ד אלדד).

76. יתרה מכך, סבורני, כי במקרים בהם סבור היועמ"ש, כראש התביעה הכללית, כי שר המשפטים מתכוון למנות אדם אשר, מסיבה כזו או אחרת, אינו מתאים למילוי התפקיד, מחובתו להציף עניין זה בפני השר, ובהקדם האפשרי.

77. לעניין הטענה בנוגע להתנגדותו של ד"ר מנדלבלית להארכת כהונתו של עו"ד אלדד, הרי שזו נסמכה, בין היתר, על חוות דעתה של עו"ד זילבר. הנושא הועלה אף בפני בית המשפט העליון בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק, שנדרש, כאמור, לסוגיה.

78. משכך, אין בידי לדוק בטענה זו בשנית.

79. עם זאת, למעלה מן הצורך, ולנוכח מהות הטענה ורגישותה הציבורית, ועל מנת שלא להותיר אבן לא הפוכה, מצאתי לשמוע גם את עו"ד אלדד בנושא, שבידו, על פי התלונה, מצויים הנתונים הצריכים לביטול.

80. אשר כן, זומן עו"ד אלדד לנציבות ביום 19.7.2020. משנבצר ממנו להגיע לנציבות, נדחתה הפגישה ליום 26.7.2020, ושוב, על פי בקשתו ומנסיבותיו האישיות, נדחתה הפגישה בנציבות ליום 9.8.2020.

81. ביום 5.8.2020 פנה עו"ד אלדד בכתב וציין כי הגשת התלונה בעניינו נעשתה שלא מטעמו, כמי שלכאורה נפגע במישרין מההתנהלות שתוארה על ידי המתלוננים, המסתפחים למעשה לעניין לא להם, וזאת, כשהאדם, שלשיטתם, הוא לכאורה בעל העניין עצמו, לא העלה אותו. עו"ד אלדד מסר עוד, כי בשל שורה של שיקולים, הוא לא מצא מקום להעלות בפניי, עניינים הנוגעים למחלוקות ולמתחים בין בעלי תפקידים במשרד המשפטים ואינם נוגעים לתפקידו של היועץ המשפטי לממשלה כמייצג המדינה בערכאות, וכי בנסיבות אלו לא נוצר, כך עו"ד אלדד במכתבו, "כורח השעה", אשר יחייב את הנציבות, לאחר החלטתי בתלונה 208/20, להוסיף ולהידרש שוב לעניין.

82. עו"ד אלדד הוסיף וציין, כי מאז סיום תפקידו כמ"מ פרקליט המדינה מתקיימים יחסי עבודה תקינים, לכל הדעות, בין ד"ר מנדלבלית לבינו, כמנהל מחלקה בפרקליטות המדינה. לדברי עו"ד אלדד, ד"ר מנדלבלית פועל מולו, במסגרת סמכויותיו, ומכיר באחריותו הכבדה כלפי בתי המשפט, הציבור וכלפיו, ובשמו כראש התביעה הכללית. במסגרת זו, כך עו"ד אלדד, נערכו דיונים בהם הסתמך ד"ר מנדלבלית על דבריו והערכתו המקצועית של עו"ד אלדד בהעמדה לדין של אישי ציבור ובתיקים אחרים בעלי משמעות גדולה וכבדת משקל.

83. נוכח המפורט לעיל, סיכם עו"ד אלדד, ספק בעיניו אם יוכל לסייע בעניין הנזכר בתלונה, והוא יודה לי אם אשקול, בשנית, אם יש מקום להמשיך ולהידרש לעניין בכלל, ולפגישתנו בעניין זה, בפרט.

נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות (נת"ם)
משרד המשפטים

84. באלה הדברים, אין בידי לקבל התלונה בנושא זה.

85. הנני לסיים אפוא טיפולי בתלונה, לא מבלי להודות על שימת ליבכם למצב דברים בלתי רצוי, שמתקיים נוכח אי מינויו מראש של ממלא מקום לפרקליט המדינה, שראוי לעתיד לתקנו.

בכבוד רב,

דוד רוזן, נציב